

دانشگاه قم

دانشکده حقوق

پایان نامه دوره کارشناسی ارشد رشته حقوق مالکیت فکری

عنوان:

بررسی تطبیقی شرط ماهوی کاربرد صنعتی در حق اختراع

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر مصطفی بختیاروند

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر سید حسن شبیری زنجانی

نگارنده:

حمید برادران سنجدک

بهار ۱۳۹۳

تقدیم به:

پدر

مادر

و خانواده عزیز و مهربانم.

تقدیر و تشکر

حمد و سپاس خدای بزرگ را که به ما نعمت سواد ارزانی داشت

با سلام و درود به پیشگاه مقدس امام رئوف؛ حضرت علی ابن موسی الرضا (ع)، به واسطه استفاده از منابع غنی کتابخانه آستان قدس رضوی جهت تدوین و تکمیل این تحقیق؛

از استاد گرامی جناب آقای دکتر مصطفی بختیاروند که با راهنمایی‌های مستمر و مدبرانه خود مراد نگارش این تحقیق یاری نمودند؛

همچنین، از استاد ارجمند جناب آقای دکتر سید حسن شبیری زنجانی که با مشاوره‌های بی‌شائبه خود مرایاری نمودند،

صمیمانه قدر دانی و تشکر می‌کنم.

فهرست علائم اختصاری

-BPAI	Board of Patent Appeals and Interferences at USPTO	هیأت تجدیدنظر و مداخلات اداره ثبت اختراع و علائم تجاری آمریکا
-CFR	Code of Federal Regulations	مجموعه آئین نامه های فدرال
-EPC	European Patent Convention	کنوانسیون اختراعات اروپا
-EPO	European Patent Office	اداره ثبت اختراع اروپا
-EU	European Union	اتحادیه اروپا
-FC	Federal court	دادگاه فدرال
-GE	Guidelines for Examination at EPO	دستورالعمل ارزیابی در اداره ثبت اختراع اروپا
-HDI	Human development index	شاخص توسعه انسانی
-JPO	Japan Patent Office	اداره ثبت اختراعات ژاپن
-LDC	Least developed country	کشور کمتر توسعه یافته
-METI	Ministry of Economy, Trade and Industry	وزارت اقتصاد، بازرگانی و صنعت
-MPEP	Manual of Patent Examining Procedure at USPTO	دستورالعمل رویه ارزیابی اختراع در اداره ثبت اختراع و علائم تجاری آمریکا
-NAFTA	North America Free Trade Agreement	موافقت نامه تجارت آزاد آمریکای شمالی
-OAPI	African Intellectual Property Organization	

سازمان آفریقایی مالکیت فکری

-PCT	Patent Cooperation Treaty	معاهده همکاری ثبت اختراع
-PLT	Patent Law Treaty	معاهده راجع به حق اختراع
-PSA	Person Skilled in the Art	شخص با مهارت معمولی در دانش
-SCP	Standing Committee on the law of Patent	کمیته دائمی قانون اختراعات
-TBA	Technical Board of Appeals at EPO	هیأت فنی تجدیدنظر اداره ثبت اختراع اروپا
-TRIPS	Agreement on Trade-Related aspects of Intellectual property right	موافقت‌نامه راجع به جنبه‌های تجاری حقوق مالکیت فکری
-USC	United States Code	مجموعه قوانین ایالات متحده
-USPTO	United States Patent and Trademark Office	اداره ثبت اختراع و علائم تجاری آمریکا
-USSC	United States Supreme Court	دیوان عالی ایالات متحده
-WIPO	World Intellectual Property Organization	سازمان جهانی مالکیت فکری
-WTO	World Trade Organization	سازمان تجارت جهانی

چکیده

شرط کاربرد صنعتی به عنوان یکی از شرایط ماهوی ثبت اختراعات در کنار دو شرط ماهوی دیگر؛ یعنی شرط گام ابتکاری و شرط تازگی، از جایگاه ویژه‌ای در این زمینه برخوردار است. این شرط مهم به عنوان شرطی ایجابی محسوب می‌شود؛ بدین معنی که اگر اختراع ادعایی فاقد چنین شرط و ویژگی باشد، اصلاً اختراع محسوب نمی‌شود و از حیثه حمایت قانون‌گذار نیز خارج است. شرط کاربرد صنعتی در اختراع؛ عبارت است از این که بتوان اختراع را در صنعت یا برای مقاصد تجاری مورد استفاده قرار داد. بنابر این اگر اختراع ادعایی یک پدیده و محصول صرفاً نظری باشد، حتی اگر مفید هم باشد، قابل ثبت به عنوان اختراع نیست. جامعه تنها زمانی به حمایت از خلاقیت‌ها و تراوش‌های ذهنی شخص بها می‌دهد که از حوزه ذهن و اندیشه خارج شده و نمود عملی پیدا کند، از این رو هر ایده و تفکری هرچند که تازه و ابتکاری باشد باید در صنعت موجود قابل اعمال باشد و الا روش‌ها، ایده‌ها و ابداعات صرفاً نظری اصولاً تحت عنوان فعالیت اختراعی مورد پذیرش قرار نگرفته و به تبع آن مورد حمایت قانون‌گذار واقع نمی‌شود. علاوه بر این که کاربرد صنعتی اختراعات، منجر به رشد صنعت و اقتصاد کشورها می‌شود، با عنایت به ضرورت‌های حمایت از ثبت اختراعات، حقوق طبیعی (نظریه کار)، مبنای اخلاقی (قاعده دارا شدن ناعادلانه) و مبنای فقهی (قاعده لاضرر) نیز ضرورت وضع چنین شرطی بدیهی به نظر می‌رسد. این شرط در اکثر قوانین، مقررات و اسناد ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی؛ به عنوان یک شرط مستقل در کنار سایر شرایط ماهوی ثبت اختراع مورد تصریح قرار گرفته است. در حقوق ایران نیز در ماده ۲ قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری مصوب ۱۳۸۶، ضمن بیان شرایط اختراعات قابل ثبت، به این شرط اشاره شده است. در نظام‌های حقوقی مختلف معیارهای متفاوتی برای ارزیابی و احراز این شرط ارائه شده است، اما در حقوق ایران با وجود ظرفیت‌های قانونی که در این زمینه به وجود آمده است، به دلیل فقدان زیربناها و مهارت‌های لازم برای این امر، عملاً ارزیابی شرایط ماهوی ثبت اختراع صورت نمی‌گیرد.

کلیدواژه‌ها: حق اختراع، شرایط ماهوی، شرایط ایجابی، کاربرد صنعتی.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱.....	مقدمه.....
۱.....	۱- تبیین موضوع و مسئله.....
۳.....	۲- سؤالات اصلی تحقیق.....
۳.....	۳- سؤالات فرعی تحقیق.....
۳.....	۴- فرضیه‌های تحقیق.....
۴.....	۵- ضرورت انجام تحقیق.....
۴.....	۶- سابقه و پیشینه موضوع.....
۵.....	۷- روش تحقیق.....
۵.....	۸- هدف‌ها و کاربردهای مورد انتظار از تحقیق.....
۶.....	۹- سازماندهی تحقیق.....

فصل اول:

کلیات

۹.....	مبحث اول: مفهوم شناسی و شرایط ثبت اختراع.....
۹.....	گفتار اول: مفهوم شناسی.....
۹.....	بند اول: اختراع و حق ثبت اختراع.....
۱۰.....	الف) اختراع.....
۱۵.....	ب) حق ثبت اختراع.....
۱۸.....	بند دوم: مفهوم تازگی، گام ابتکاری و کاربرد صنعتی.....
۱۹.....	الف) تازگی (جدید بودن).....
۲۲.....	ب) گام ابتکاری.....
۲۴.....	ج) کاربرد صنعتی.....

- بند سوم: مفهوم صنعت و فن یا صنعت قبلی ۲۹
- الف) صنعت ۲۹
- ب) فن یا صنعت قبلی ۳۶
- گفتار دوم: شرایط ماهوی ثبت اختراع ۴۱
- بند اول: شرایط ایجابی ثبت اختراع ۴۲
- الف) شرط تازگی ۴۲
- ب) شرط گام ابتکاری ۴۵
- ج) شرط کاربرد صنعتی ۴۷
- د) افشای اختراع ۵۲
- بند دوم: شرایط سلبی ثبت اختراع ۵۹
- الف) عدم شمول مصادیق فاقد کاربرد صنعتی ۵۹
- ۱) کشفیات، تئوری‌های علمی و روش‌های ریاضی ۵۹
- ۲) برنامه‌ها قواعد یا روش‌های مرتبط با فعالیت‌های فکری ۶۰
- ۳) برنامه‌های رایانه‌ای ۶۱
- ۴) روش‌های تجارت ۶۳
- ب) عدم مغایرت اختراع با نظم عمومی ۶۵

فصل دوم:

پیشینه، مبانی و جایگاه شرط کاربرد صنعتی در قوانین، مقررات و اسناد

- مبحث اول: پیشینه شرط کاربرد صنعتی ۶۷
- گفتار اول: در حقوق ملی، مقررات و اسناد فراملی ۶۷
- بند اول: حقوق ملی ۶۷
- الف) آمریکا ۶۷
- ب) ژاپن ۷۰
- ج) هند ۷۱
- بند دوم: مقررات و اسناد بین‌المللی ۷۴

- ۷۴..... الف) موافقت نامه تریپس.....
- ۷۵..... ب) اسناد وایپو.....
- ۷۷..... گفتار دوم: حقوق ایران.....
- ۸۱..... مبحث دوم: مبانی شرط کاربرد صنعتی.....
- ۸۲..... گفتار اول: ضرورت های حمایت از اختراع.....
- ۸۱..... گفتار دوم: مبنای اقتصادی (سودگرایی).....
- ۸۳..... گفتار سوم: مبنای حقوق طبیعی (نظریه کار).....
- ۸۷..... گفتار چهارم: مبنای اخلاقی (قاعده دارا شدن ناعادلانه).....
- ۸۹..... گفتار پنجم: مبنای فقهی (قاعده لاضرر).....
- ۹۲..... مبحث سوم: جایگاه شرط کاربرد صنعتی در قوانین، مقررات و اسناد.....
- ۹۲..... گفتار اول: حقوق خارجی و مقررات فراملی.....
- ۹۲..... بند اول: مقررات ملی.....
- ۹۲..... الف) نظام کامن لا.....
- ۹۳..... (۱) آمریکا.....
- ۹۳..... (۲) انگلیس.....
- ۹۴..... (۳) استرالیا.....
- ۹۴..... (۴) کانادا.....
- ۹۵..... ب) نظام رومی-ژرمنی.....
- ۹۵..... (۱) فرانسه.....
- ۹۵..... (۲) آلمان.....
- ۹۶..... (۳) ایتالیا.....
- ۹۶..... ج) نظام های آسیایی توسعه یافته.....
- ۹۷..... (۱) ژاپن.....
- ۹۷..... (۲) کره جنوبی.....
- ۹۸..... (۳) چین.....
- ۹۹..... د) نظام های آسیایی در حال توسعه.....
- ۹۹..... (۱) هند.....
- ۹۹..... (۲) مالزی.....

- ۱۰۰ ..... (۳) سنگاپور
- ۱۰۰ ..... بند دوم: مقررات منطقه‌ای
- ۱۰۰ ..... الف) اروپا
- ۱۰۱ ..... ب) آمریکای شمالی
- ۱۰۲ ..... ج) آفریقا
- ۱۰۳ ..... بند سوم: مقررات فراملی
- ۱۰۳ ..... الف) موافقت نامه تریپس
- ۱۰۴ ..... ب) واپو
- ۱۰۴ ..... گفتار دوم: حقوق ایران

فصل سوم:

معیارهای ارزیابی شرط کاربرد صنعتی

- ۱۰۹ ..... مبحث اول: اداره ثبت اختراعات اروپا (EPO)
- ۱۰۹ ..... گفتار اول: ساختار و رویه قانونی
- ۱۰۹ ..... بند اول: ساختار اداره ثبت اختراعات اروپا
- ۱۱۱ ..... بند دوم: رویه قانونی
- ۱۱۲ ..... گفتار دوم: معیارهای ارزیابی شرط کاربرد صنعتی
- ۱۱۳ ..... بند اول: تفکیک فعالیت‌های صنعتی و فعالیت‌های خصوصی و شخصی
- ۱۱۴ ..... بند دوم: قابلیت ساخت یا استفاده (به لحاظ عملی)
- ۱۱۵ ..... بند سوم: تداوم و استقلال قابلیت کاربرد صنعتی
- ۱۱۶ ..... بند چهارم: سایر فاکتورها
- ۱۱۷ ..... مبحث دوم: اداره ثبت اختراعات و علائم تجاری آمریکا (USPTO)
- ۱۱۷ ..... گفتار اول: ساختار و رویه قانونی
- ۱۱۷ ..... بند اول: ساختار اداره ثبت اختراعات و علائم تجاری آمریکا
- ۱۱۸ ..... بند دوم: رویه قانونی
- ۱۲۰ ..... گفتار دوم: معیارهای ارزیابی شرط کاربرد صنعتی

۱۲۰	بند اول: «مفید بودن» اختراع
۱۲۱	بند دوم: عملکرد اختراع
۱۲۲	بند سوم: دارا بودن منفعت سودمند
۱۲۲	بند چهارم: دارا بودن منفعت کاربردی
۱۲۳	بند پنجم: دارا بودن منفعت و استفاده بالفعل (منفعت واقعی)
۱۲۳	بند ششم: سایر معیارها
۱۲۵	مبحث سوم: اداره ثبت اختراعات ژاپن (JPO)
۱۲۵	گفتار اول: ساختار و رویه قانونی
۱۲۵	بند اول: ساختار اداره ثبت اختراعات ژاپن
۱۲۸	بند دوم: رویه قانونی
۱۳۰	گفتار دوم: معیارهای ارزیابی شرط کاربرد صنعتی
۱۳۱	بند اول: کاربردی بودن اختراع به لحاظ تجاری
۱۳۱	بند دوم: کاربردی بودن اختراع به لحاظ عملی
۱۳۲	بند سوم: مقایسه و تطبیق اختراع جدید با اختراعات ثبت شده
۱۳۳	مبحث چهارم: حقوق ایران
۱۳۹	نتیجه گیری و پیشنهادها
۱۴۲	پیشنهادها
۱۴۳	فهرست منابع و مآخذ

مقدمه

۱- تبیین موضوع و مسئله

برای این که یک فرآورده یا فرآیند ناشی از ذهن انسان، اختراع محسوب شود و به عبارتی دیگر برای این که چنین فرآورده یا فرآیندی بتواند مورد حمایت قانون گذار قرار گیرد و در نتیجه منجر به اعطای حقوق انحصاری به مخترع آن شود، می‌بایست دارای سه شرط مهم ماهوی؛ یعنی شرط تازگی، داشتن گام ابتکاری و کاربرد صنعتی باشد. چنانچه اختراع ادعایی فاقد هر یک از این سه شرط مهم و اساسی باشد، اصلاً اختراع محسوب نشده و در نتیجه مورد حمایت قانون گذار واقع نخواهد شد.

شرط کاربرد صنعتی به دلیل تأثیر بسزایی که در پیشرفت اقتصاد و صنعت هر جامعه دارد، از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار است؛ به گونه‌ای که در تمامی نظام‌های حقوقی مورد مطالعه در این پایان‌نامه، در کنار سایر شروط ماهوی، به عنوان یک شرط مستقل مورد تصریح قانون گذار قرار گرفته است. در حقوق ایران نیز ضرورت وجود چنین شرطی مورد تصریح واقع شده است؛ به گونه‌ای که در ماده ۲ قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری مصوب ۱۳۸۶ راجع به اختراعات قابل ثبت این گونه آمده است: «اختراعی قابل ثبت است که حاوی ابتکار جدید و دارای کاربرد صنعتی باشد...».

مراد از داشتن کاربرد صنعتی در اختراعات این است که اختراع ادعایی زمانی قابل حمایت است که از حوزه ذهن و اندیشه خارج شده و نمود عملی پیدا کند و بتواند راهگشای برخی مشکلات و موانع بوده و برخی امور مجهول و گریبان‌گیر بشر را تبدیل به معلومات کرده و یا طرحی جهت حل آنها ارائه دهد. و به عبارتی دیگر استفاده از آن بتواند مشکلی را رفع کرده یا درجه سختی آن را کاهش داده و یا به حل مشکل سرعت بیشتری ببخشد.

با توجه به بند ۳ ماده ۱ کنوانسیون پاریس غرض از صنعت؛ وقتی گفته می‌شود اختراع باید دارای کاربرد صنعتی باشد، مفهوم عام آن است و شامل رشته‌هایی چون صنایع کشاورزی،

استخراجی و کلیه محصولات مصنوعی و طبیعی مثل برگ توتون، میوه، دام، گل، مواد معدنی و ... نیز می‌شود. همین رویکرد در نظام‌های حقوقی مورد مطالعه در این پایان‌نامه نیز مورد قبول واقع شده است. در حقوق ایران نیز در ماده ۲ قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری مصوب ۱۳۸۶، ضمن بیان شرایط اختراعات قابل ثبت، در این رابطه این‌گونه آمده است: «... و از نظر صنعتی اختراعی دارای کاربرد صنعتی محسوب می‌شود که در رشته‌ای از صنعت قابل ساخت یا استفاده باشد. مراد از صنعت، معنای گسترده آن است و شامل مواردی نظیر صنایع دستی، کشاورزی، ماهیگیری و خدمات نیز می‌شود».

در نظر گرفتن مفهوم عام صنعت، از جمله نقاط قوت قانون اختراعات ایران است که می‌تواند منجر به رشد اقتصاد و صنعت شده و این امر نیز با توجه به وضعیت اقتصادی ایران که در حال حاضر جزء کشورهای کمتر توسعه یافته محسوب می‌شود، مطلوب است.

به لحاظ این که آیا داشتن کاربرد صنعتی، صرف مفید بودن اختراع کفایت می‌کند یا این که مضر نبودن نیز داخل در تعریف کاربرد صنعتی است، تقریباً تمامی نظام‌های حقوقی دارای رویه واحدی هستند؛ به گونه‌ای که در هیچ یک از نظام‌های حقوقی مورد مطالعه در این پایان‌نامه، چنین شرطی لازم دانسته نشده و صرفاً مفید بودن اختراع مورد تصریح قرار گرفته است.

راجع به ارزیابی شرط کاربرد صنعتی در نظام‌های حقوقی مورد مطالعه، معیار دقیقی برای ارزیابی این شرط مهم ارائه نشده است؛ با این وجود با استقراء در پرونده‌ها و آراء قضائی مختلف می‌توان معیارهایی برای ارزیابی ارائه کرد که این معیارها، در نظام‌های حقوقی مختلف با هم متفاوت است.

در حقوق ایران نیز معیار دقیقی برای ارزیابی و احراز شرط کاربرد صنعتی وجود ندارد و در عمل نیز جهت ارزیابی اختراعات، سیستم اعلامی حاکم است و به عبارتی ارزیابی اختراعات قبل از ثبت آن به نوعی اختیاری است.

بررسی دقیق و همه جانبه چنین مسائلی، نگارش پایان‌نامه‌ای با عنوان «بررسی تطبیقی شرط ماهوی کاربرد صنعتی در اختراع» را ضروری می‌نمود.

۲- سوالات اصلی تحقیق

- ۱- مفهوم و ماهیت شرط کاربرد صنعتی چیست؟
- ۲- مبانی شرط کاربرد صنعتی چیست؟
- ۳- معیارهای ارزیابی شرط کاربرد صنعتی چیست؟

۳- سوالات فرعی تحقیق

- ۱- مضر نبودن اختراع چه جایگاه و نقشی در تحلیل و ارزیابی شرط کاربرد صنعتی دارد؟
- ۲- با توجه به وضعیت اقتصادی ایران، پذیرفتن چه تفسیری از مفهوم صنعت مناسب‌تر است؟
- ۳- چه زمانی برای دارا بودن شرط کاربرد صنعتی اختراع، معیار است؟

۴- فرضیه‌های تحقیق

- ۱- مقصود از کاربرد صنعتی این است که بتوان اختراع را در صنعت یا برای مقاصد تجاری مورد استفاده قرار داد و همچنین بتواند راهگشای برخی مشکلات و موانع بوده، مشکلی را رفع نموده یا درجه سختی آن را در مقایسه با وضعیت سابق کاهش داده یا به حل مشکل سرعت بیشتری ببخشد. به عبارتی دیگر؛ وقتی اختراع دارای کاربرد صنعتی محسوب می‌شود که از حوزه ذهن و اندیشه خارج شده و در عرصه صنعت بتواند به منصفه ظهور بنشیند.
- ۲- شرط کاربرد صنعتی بر مبانی اقتصادی، حقوق طبیعی و اخلاق استوار است، علاوه بر این با توجه به ضرورت‌های حمایت از اختراعات نیز می‌توان ضرورت وضع چنین شرطی را توجیه نمود.
- ۳- معیارهای ارزیابی مختلف و متنوعی برای ارزیابی شرط کاربرد صنعتی وجود دارد که از جمله این معیارها می‌توان به قابلیت ساخت و استفاده از اختراع به لحاظ عملی، استمرار قابلیت کاربرد صنعتی و بالفعل بودن چنین قابلیت‌های اشاره کرد.

۵- ضرورت انجام تحقیق

ضرورت وجود شرط کاربرد صنعتی در نظام اختراعات به اقتضای مفهوم اختراع می‌باشد، زیرا یک فکر تولیدی تنها در صورتی اختراع محسوب می‌گردد که برای حداقل یک مشکل از مشکلات فناوری راه حل عملی ارائه دهد. در واقع حمایت حقوقی دولت از اختراع در برابر انتفاعی است که جامعه از آن برخوردار می‌شود و این انتفاع ممکن نخواهد بود مگر این که فعالیت اختراعی از حوزه ذهن و اندیشه خارج شده و جلوه بیرونی پیدا کند. لذا در صورتی که محصول ادعائی صرف یک ایده و نظر بوده و نتواند مشکلی را در فناوری حل کند، از مبنای حمایت که همان بر طرف نمودن مشکلی از مشکلات فناوری است برخوردار نیست و طبیعتاً نمی‌تواند مورد حمایت جامعه و قانون گذار قرار گیرد.

حال، از یک سو توجه به این ضرورت و از طرفی توجه به این که تقریباً در تمام نظام‌های حقوقی، به لزوم داشتن کاربرد صنعتی اختراع، به عنوان یک شرط مستقل در کنار سایر شروط ماهوی اشاره شده است، بررسی معیارهای ارزیابی و احراز چنین شرط مهمی نیازمند دقت و بررسی بیشتر است و چنین امری با بررسی و استقراء در پرونده‌ها و آراء قضائی امکان پذیر است. علاوه بر این مشخص شدن مبنا و ضرورت وضع چنین شرطی و هم‌چنین تعیین جایگاه این شرط در نظام‌های حقوقی مختلف و تعیین مفهوم دقیق شرط فوق‌الذکر، مبین ضرورت و هدف انجام چنین پایان‌نامه‌ای است.

۶- سابقه و پیشینه موضوع

تا آنجایی که نگارنده کتب و مقالات مختلف را تحقیق و بررسی نموده است منبعی که صرفاً به این موضوع پرداخته باشد و آن را بطور کامل شرح داده باشد یافت نشد هر چند در برخی از این منابع از قبیل کتاب «حقوق اختراعات» سید حسن میر حسینی^۱، مقاله دکتر میرقاسم جعفرزاده و اصغر محمودی با عنوان «شرایط ماهوی حمایت از اختراع از نگاه رویه قضایی و اداره ثبت

۱- تاریخ تألیف: (۱۳۸۷).

اختراعات»^۱ و مقاله ابوالفضل نصر آبادی با عنوان «شرایط ماهوی شناسایی حق اختراع با بررسی تطبیقی در حقوق ایران و موافقت نامه تریپس»^۲ بطور مختصر در کنار سایر شروط ماهوی حق اختراع، به شرط «داشتن کاربرد صنعتی» نیز پرداخته شده است. علاوه بر این در نوشته‌های لاتین نیز؛ اعم از کتب و مقالات، شرط کاربرد صنعتی به صورت پراکنده مورد بررسی قرار گرفته است. به عنوان مثال؛ نوشته پیترا دراهوس^۳ با عنوان «فلسفه مالکیت فکری»^۴، نوشته کاترین کلستون^۵ با عنوان «اصول مالکیت فکری»^۶ و نوشته رابرت هانت^۷ با عنوان «قابلیت ثبت، ساختار صنعت و نوآوری»^۸ از جمله آثاری است که می‌توان به آن اشاره کرد.

۷- روش تحقیق

تدوین این پایان‌نامه، با استفاده از منابع کتابخانه‌ای صورت گرفته است؛ به گونه‌ای که بیشتر مطالب و مباحث این پایان‌نامه با مراجعه به کتابخانه و بهره‌گیری از منابع موجود در آن تکمیل شده است. علاوه بر این از اینترنت و فضای مجازی نیز در حد وسیعی استفاده شده است. پس از گردآوری مطالب به طرق فوق‌الذکر، به شیوه تحلیلی-تطبیقی اقدام به نگارش پایان‌نامه نموده‌ایم.

۸- هدف‌ها و کاربردهای مورد انتظار از تحقیق

هدف اصلی این تحقیق تبیین مفهوم دقیق شرط کاربرد صنعتی و تعیین مبانی و جایگاه این شرط در نظام‌های حقوقی مختلف و همچنین بررسی معیارهای ارزیابی این شرط در نظام‌های حقوقی مختلف است. امید است در پایان، این اهداف به وقوع پیوسته و نتایج حاصله از آن بتواند مفید واقع شود.

۱- تاریخ تألیف: (۱۳۸۴).

۲- تاریخ تألیف: (۱۳۸۴).

3 -Peter Drahos.

۴-تاریخ تألیف: (۲۰۰۲).

5 -Catherine Colston.

۶-تاریخ تألیف: (۱۹۹۹).

7 -Robert Hunt.

۸-تاریخ تألیف: (۲۰۰۴).

۹- سازماندهی تحقیق

این تحقیق با توجه به حجم مطالب ارائه شده؛ در قالب فصل، مبحث، گفتار و بند تدوین شده است. اصل مطلب ذیل سه فصل مجزا ارائه شده و هر فصل شامل چند مبحث می شود.

به منظور شفافیت هرچه بیشتر موضوع، تشریح و بررسی برخی مفاهیم و موضوعات کلی گریز ناپذیر است، از این رو در فصل اول به بررسی یک سری مفاهیم و کلیاتی می پردازیم که در درک هرچه بهتر موضوع مؤثر است. از این رو در این فصل که شامل یک مبحث و دو گفتار مجزا می باشد، ابتدائاً به بررسی مفاهیمی چون؛ اختراع، ورقه اختراع، شرط تازگی، شرط گام ابتکاری، شرط کاربرد صنعتی، صنعت و فن یا صنعت قبلی پرداخته و سپس به بیان شرایط ثبت اختراع و از جمله شرط کاربرد صنعتی که مورد نظر این تحقیق است، خواهیم پرداخت.

در فصل دوم نیز ذیل سه مبحث جداگانه، نخست به بررسی پیشینه مختصری راجع به شرط کاربرد صنعتی در سطح ملی، بین المللی و حقوق ایران می پردازیم و سپس در مبحث دوم به بررسی مبانی ارائه شده جهت وضع شرط کاربرد صنعتی پرداخته و بالاخره در مبحث سوم به بررسی جایگاه این شرط در قوانین و مقررات ملی، منطقه ای، بین المللی و حقوق ایران می پردازیم. در فصل سوم نیز ذیل سه مبحث جداگانه به بررسی و ارزیابی شرط کاربرد صنعتی در نظام های حقوقی مختلف می پردازیم. نخست ذیل مبحث اول به بررسی و ارزیابی شرط کاربرد صنعتی در اداره ثبت اختراعات اروپا پرداخته و سپس به بررسی و ارزیابی شرط کاربرد صنعتی در اداره ثبت اختراعات و علائم تجاری آمریکا پرداخته و پس از آن معیارهای ارزیابی شرط کاربرد صنعتی را در اداره ثبت اختراعات ژاپن بررسی خواهیم کرد. در نهایت نیز به بررسی وضعیت حقوق ایران می پردازیم.

فصل اول:

کلیات

در این فصل به بررسی و بیان یک سری مفاهیم و کلیاتی خواهیم پرداخت که در درک هر چه بهتر موضوع مؤثر بوده و می‌تواند در مباحث آتی منشأ اثر واقع شود. این موضوعات ذیل یک مبحث، به صورت مجزا و جداگانه در دو گفتار بحث خواهد شد. از جمله مفاهیم مرتبط با موضوع اصلی که در ذیل گفتار اول بحث می‌شود، عبارتند از: اختراع^۱، ورقه اختراع^۲، شرط تازگی^۳، شرط گام ابتکاری^۴، شرط کاربرد صنعتی^۵، صنعت^۶ و فن یا صنعت قبلی^۷.

در گفتار دوم نیز ذیل دو قسمت جداگانه، به بررسی و توضیح شرایط ثبت اختراع، اعم از شرایط ایجابی و شرایط سلبی خواهیم پرداخت.

-
- 1 - Invention.
  - 2- Patent.
  - 3-Novelty.
  - 4- Invention step.
  - 5- Industrial application.
  - 6- Industry.
  - 7- Prior art.